RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 4874789

Initiatiefvoorstel: Urgentie voor slachtoffers van het kinderopvangtoeslagschandaal

Kernboodschap

Slachtoffers van het kinderopvangtoeslagschandaal zijn langjarig en intensief benadeeld, wat veel effect heeft op hun persoonlijke leven en hun woonsituatie. Dit voorstel draagt bij aan herstel door de slachtoffers een kans te bieden op een urgentieverklaring voor een sociale huurwoning. Het voorstel is om dit direct voor slachtoffers van het kinderopvangtoeslagschandaal te regelen in Arnhem, en het college opdracht te geven om hierover regionale afspraken te maken in voorbereiding op de volgende huisvestingsverordening.

Voorstel

1. Slachtoffers van het kinderopvangtoeslagschandaal toe te voegen als urgentiecategorie in de Huisvestingsverordening Arnhem 2024 door vaststelling van bijgevoegd concept wijzigingsbesluit van de Huisvestingsverordening;
2. Het college opdracht te geven in voorbereiding op de volgende Huisvestigingsverordening in regionaal verband (Groene Metropoolregio) afspraken te maken over het toevoegen van een urgentiecategorie voor slachtoffers van het kinderopvangtoeslagschandaal die ook een binding met de regio hebben. Zodat de urgentie aangevraagd kan worden door alle slachtoffers in de hele Entree-regio.
3. Het college opdracht te geven om vooruitlopend op het toevoegen van slachtoffers van het kinderopvangtoeslagschandaal als urgentiecategorie in de Huisvestingsverordening Arnhem 2024, met corporaties in gesprek te gaan over bemiddeling van deze doelgroep.

Inleiding

Binnen de huidige Huisvestingsverordening Arnhem 2024 bestaat er geen specifieke urgentiecategorie voor slachtoffers van het kinderopvangtoeslagschandaal. Dit leidt ertoe dat gedupeerden structureel geen toegang krijgen tot een zelfstandige woonruimte, ondanks erkend overheidsfalen dat hun situatie direct heeft veroorzaakt. Een schrijnend voorbeeld hiervan is dat slachtoffers van het kinderopvangtoeslagschandaal jarenlang noodgedwongen bij vrienden of familie, in het buitenland of op een vakantiepark wonen en ondanks een lange inschrijftijd niet aan een woning kunnen komen.

Dit initiatiefvoorstel beoogt een wijziging van de Huisvestingsverordening Arnhem 2024 zodat

Arnhem GEMEENTE

slachtoffers in aanmerking kunnen komen voor urgentie bij het verkrijgen van een sociale huurwoning, met strikte voorwaarden om een aanzuigende werking te voorkomen.

Eén doel, drie snelheden
De huisvestigingsverordening is regionaal opgesteld en hetzelfde in alle 17 gemeenten waarin gewerkt wordt met het systeem van Entree. Hierdoor zijn de spelregels voor iedere woningzoekende in dit gebied gelijk. Het uiteindelijke doel van dit voorstel is om voor de doelgroep een urgentie te krijgen in het hele gebied. Echter, de gemeenteraad van Arnhem kan alleen voor het gebied in de gemeente Arnhem beslissen. Daarom is het initiatiefvoorstel opgesplitst in drie onderdelen, passend bij de snelheid van wat wel kan.

Lange termijn: verzoek college regionale aanpak
Het college wordt verzocht om in voorbereiding op de huisvestigingsverordening voor de periode 2028-2032 regionale afspraken te maken voor het toevoegen van een urgentiecategorie voor slachtoffers van het kinderopvangtoeslagschandaal, mits zij door deze affaire aantoonbaar benadeeld zijn in hun woon- en leefsituatie, zoals langdurige noodgedwongen inwoning bij familie of het niet kunnen verkrijgen van een zelfstandige woning.

Door dit regionaal te regelen blijft het uitgangspunt van een gezamenlijk regionaal beleid gehandhaafd, blijven de uitvoeringskosten daarvoor laag en blijft de rechtsgelijkheidspositie in de regio gelijk.

Dit verzoek aan het college is alleen van toepassing als blijkt dat het toevoegen van de urgentiecategorie een effectieve oplossing is om de woonproblematiek van deze doelgroep (slachtoffers van het kinderopvangtoeslagschandaal) op te lossen. Dat maakt dat het voorliggende voorstel om in Arnhem deze urgentiecategorie nu al toe te voegen, benut kan worden als pilot om tijdelijk te onderzoeken of deze maatregel effectief is.

Middellange termijn: aanpassing Huisvestigingsverordening Arnhem 2024 voor slachtoffers van kinderopvangtoeslagschandaal
Omdat het nog tot 2028 duurt voordat er een nieuwe verordening is, de noodzaak voor slachtoffers voor het vinden van onderdak groot kan zijn en het gewenst is om uit te proberen of deze oplossing ook effectief en geschikt is; is het voorstel om vooruitlopend op een regionale aanpak, in Arnhem te starten met een pilot. Die pilot zorgt ervoor dat slachtoffers van het kinderopvangtoeslagschandaal met een binding met Arnhem een urgentie kunnen krijgen zodat zij sneller een sociale huurwoning toegewezen kunnen krijgen in Arnhem. Om dit mogelijk te maken dient de raad de huidige huisvestingsverordening aan te passen.

Korte termijn: met corporaties in gesprek over bemiddeling
Het toevoegen van een extra urgentiecategorie zal tijd kosten. Naast de aanpassing van de Huisvestingsverordening moet ook in de uitvoering voorzien worden. Er zal op Entree (de website waarop sociale huurwoningen worden aangeboden) een extra urgentiecategorie moeten toegevoegd. De (technische) veranderingen die dit eist kunnen tijd gaan kosten. Tijd die de doelgroep niet langer zou moeten opbrengen. Daarom wordt het college verzocht om op korte termijn in gesprek te gaan

met woningcorporaties over de directe bemiddeling van deze groep mensen, met een afwegingskader in de geest van dit initiatiefvoorstel.

Beoogd effect

Werken aan herstel voor Arnhemse slachtoffers van het kinderopvangtoeslagschandaal, door hen verruimde mogelijkheden te bieden om urgentie aan te vragen als ze zoeken naar sociale huur in Arnhem.

Argumenten

1.1 Hiermee helpen we de slachtoffers van het kinderopvangtoeslagschandaal

De verhalen van slachtoffers in het kinderopvangtoeslagschandaal zijn behoorlijk heftig. We horen verhalen over angst, stress, schulden, huisuitzetting en gespleten gezinnen. Deze mensen zijn levenslang getekend door het onrechtvaardig handelen van de overheid. Daarom hebben we als overheid een extra zware verantwoordelijkheid richting deze slachtoffers. We moeten ons actief inzetten voor hun herstel. Voor veel mensen is het verkrijgen van een goede woning een belangrijke stap in het herstel van hun persoonlijke omstandigheden. Daarbij helpt het om voor deze doelgroep een aparte urgentiecategorie op te nemen in de Huisvestingsverordening Arnhem 2024.

1.2. Het initiatiefvoorstel sluit aan bij de Arnhemse herstelmaatregelen kinderopvangtoeslagschandaal

De gemeente Arnhem heeft een aanpak met herstelmaatregelen voor slachtoffers van het kinderopvangtoeslagschandaal. Echter, een basis bij die aanpak ontbreekt. Hoe is het immers mogelijk om aan herstel te werken als je niet een vaste woning hebt? Als je genoodzaakt bent om bij familie of vrienden te blijven wonen, in het buitenland of op een vakantiepark? Zonder ondersteuning bij het zoeken naar een geschikte en passende woning is het werken aan een duurzaam herstel moeilijk. Daarom sluit dit initiatiefvoorstel ook zo goed aan de bestaande Arnhemse aanpak. Dit initiatiefvoorstel is een eerste aanzet om tot een oplossing te komen voor mensen die snel een (nieuwe) woonruimte nodig hebben.

1.3 Regels rondom woonruimteverdeling zijn het beste te regelen via de Huisvestingsverordening

Via de Huisvestingsverordening kunnen we transparante en duidelijke regels maken omtrent de woonruimteverdeling. Door de slachtoffers van het kinderopvangtoeslagschandaal op te nemen als urgentiecategorie binnen de Huisvestingsverordening, is het voor iedereen duidelijk wat de rechten zijn die voortvloeien uit de Huisvestingsverordening.

1.4 Slachtoffers van het kinderopvangtoeslagschandaal is een afgebakende groep en de impact op de wachtlijst is klein

Slachtoffers van het kinderopvangtoeslagschandaal is een afgebakende groep omdat zij erkend zijn door de overheid. Hierdoor is de risico op misbruik van deze maatregel laag. De groep wordt nog

kleiner door de aanvullende voorwaarde dat een aanvrager van de urgentie ook een binding met Arnhem moet kunnen laten zien.

Op dit moment zijn er 20 bekende casussen (individuen of gezinnen) waarvoor dit voorstel een oplossing biedt. De verwachting is dat niet iedereen in beeld is die hier gebruik van zou kunnen maken. Daarom wordt in dit voorstel uitgegaan dat maximaal 40 individuen of gezinnen baat kunnen hebben. De impact op de wachtlijst voor het krijgen van een sociale huurwoning door de toekenning van urgentie van deze 40 individuen of gezinnen is beperkt.

Kanttekeningen en risico's

1.1 Voorstel kan gezien worden als oneerlijk t.a.v. andere woningzoekenden

Het voorstel om slachtoffers van het kinderopvangtoeslagschandaal voorrang te geven bij het zoeken naar een sociale huurwoning in Arnhem kan de indruk wekken van ongelijkheid ten opzichte van andere woningzoekenden. Ook anderen bevinden zich immers in lastige omstandigheden en wachten vaak al geruime tijd op een woning. Het is daarom begrijpelijk dat de vraag wordt gesteld waarom de ene groep wel voorrang krijgt en de andere niet.

Tegelijkertijd is er een belangrijk verschil: de slachtoffers van het kinderopvangtoeslagschandaal zijn niet door toeval of persoonlijke omstandigheden in de problemen geraakt, maar door toedoen van de overheid zelf. Dat brengt een bijzondere verantwoordelijkheid met zich mee om het aangedane onrecht actief te herstellen.

Het toekennen van urgentie kan dan ook worden gezien als een passende manier om recht te doen aan die verantwoordelijkheid. Daarmee wordt niet alleen tegemoetgekomen aan de slachtoffers, maar laat de overheid ook in de praktijk zien dat zij bereid is fouten recht te zetten. Dat is essentieel voor het daadwerkelijk herstellen van betrouwbaarheid en rechtvaardigheid in het handelen van de overheid.

Dit voorstel sluit bovendien aan bij het landelijke en lokale beleid ten aanzien van de slachtoffers van het kinderopvangtoeslagschandaal, waarin ook het uitgangspunt is dat herstel voorrang verdient boven de vraag of dergelijke maatregelen niet ongelijk uitpakken voor anderen.

1.2 Door een nieuwe urgentiecategorie toe te voegen wordt afgeweken van regionale afspraken.

De huidige Huisvestingsverordening is regionaal tot stand gekomen. Dat wil zeggen dat alle gemeenten binnen de Groene Metropoolregio (GMR) dezelfde Huisvestingsverordening hebben. Tussen colleges loopt er een bestuursovereenkomst, waarin staat dat gemeenten een uniform woonruimteverdelingssysteem creëren. Een extra urgentiecategorie voor slachtoffers van het kinderopvangtoeslagschandaal wijkt hiervan af.

Het raadsvoorstel is echter dusdanig voorbereid, dat het zo min mogelijk afbreuk doet aan de regionale afspraken en het uniforme woonruimteverdelingssysteem. Dat komt doordat de groep

duidelijk is afgebakend, alleen uit Arnhem kan komen en de urgentie alleen kan inzetten binnen Arnhem. Zo blijft het in eerste instantie een Arnhemse aangelegenheid. En tegelijkertijd is het voorstel om het college opdracht te geven om dit regionaal te organiseren, waardoor er ook op dit punt weer eenheid van beleid ontstaat binnen de hele regio. Want dat is uiteindelijk het doel dat dit initiatiefvoorstel wil bereiken.

Daarnaast biedt artikel 6, lid 10 van de Huisvestingverordening ruimte om beleids- en toewijzingsexperimenten uit te voeren in het belang van de volkshuisvesting. Hiermee kan een gemeente afwijken van de regionaal afgestemde Huisvestingsverordening.

1.3 De nieuwe urgentiecategorie heeft een aanzuigende werking.

Door het toevoegen van een nieuwe urgentiecategorie krijgen mensen voorrang die dat eerst niet hadden. Dat kan in theorie voor een aanzuigende werking zorgen. Echter, de doelgroep die hiervoor in aanmerking komt wordt op twee manieren scherp gedefinieerd. Het gaat niet alleen om erkende slachtoffers van het kinderopvangtoeslagschandaal, het gaat ook alleen om mensen die aantoonbare binding hebben met Arnhem. De urgentiecommissie beoordeelt of dat voldoende is aangetoond. Bovendien moeten de slachtoffers een causaal verband aantonen tussen de ongewenste woonsituatie en het kinderopvangtoeslagschandaal. Het college bepaalt wie dit verband beoordeelt. Deze voorwaarden samen beperkt het aantal mensen dat hier recht op krijgt aanzienlijk. En dat is ook de bedoeling, want het voorstel is ook om specifiek die doelgroep te helpen.

1.4 Slachtoffers uit het verleden hebben meestal al veel inschrijftijd en worden beschouwd als zelfredzaam.

In sommige gevallen komt het voor dat een slachtoffer van het kinderopvangtoeslagschandaal een lange inschrijftijd heeft. Wie meer dan 17 jaar (of 18 jaar voor 3- tot 5-persoonshuishoudens) inschrijftijd heeft, wordt als zelfredzaam beschouwd. Voor hen is geen urgentie mogelijk. Toch vinden we het onredelijk om deze groep mensen – die door verkeerd overheidshandelen in veel gevallen uit hun huis moest als zelfredzaam te verklaren bij 18 jaar inschrijftijd. De ervaring leert dat een woning bemachtigen met 18 jaar inschrijftijd alsnog lastig is. Om deze mensen niet nog eens in de kou te laten staan gelden deze regels van zelfredzaamheid voor hen niet.

Participatie

Het voorstel is ter consultatie voorgelegd aan een Arnhems netwerk dat zich inzet voor de ondersteuning van slachtoffers van het kinderopvangtoeslagschandaal. Binnen deze groep bevinden zich zowel uitvoerende professionals als personen die zelf getroffen zijn door het schandaal. In het gesprek is expliciet stilgestaan bij de verschillende perspectieven die zij inbrengen. Alle betrokkenen hebben zich positief uitgesproken over dit initiatiefvoorstel.

Ook is het voorstel voorgelegd aan de woningbouwcorporaties en Enserve met de vraag of het voorstel uitvoerbaar is. Daaruit kwam naar voren dat zij twee aandachtspunten hebben ten aanzien van de uitvoering: 1) de ruimte voor directe bemiddeling is beperkt. En ook heeft de bemiddelde dan

geen keuzemogelijkheid van een woning. 2) de beoordeling van casussen vraagt tijd en aandacht die binnen de corporaties niet automatisch voorhanden is. Het college wordt gevraagd om op beide onderdelen in de uitvoering rekening te houden.

Financiën

De kosten voor de uitvoering van dit initiatiefvoorstel zullen naar verwachting beperkt zijn. Omdat deze kosten worden gedragen door zowel de gemeente als de corporaties, is er regulier overleg over de kosten voor de uitvoering. De uitvoering van het initiatiefvoorstel wordt in deze gesprekken meegenomen. Als de uitvoering van het initiatiefvoorstel leidt tot aanzienlijke kosten, dan wordt het college verzocht de raad daarover te informeren.

Uitvoering

De maatregel wordt uitgevoerd door de urgentiecommissie, de woningbouwcorporaties en Enserve. De commissie moet worden geïnformeerd over de aanpassing van de Arnhemse Huisvestingsverordening. Daarnaast moeten ook de ambtenaren die het beroep en bezwaar afhandelen worden geïnformeerd (de gemeente Arnhem regelt de beroep en bezwaar voor de hele Groene Metropoolregio). Via Enserve moet een aanpassing op de website (Entree.nu) worden geregeld, zodat gedupeerden van het kinderopvangtoeslagschandaal een urgentiestatus kunnen krijgen waarmee ze kunnen reageren. Het college wordt verzocht deze uitvoering op zich te nemen.

Communicatie

De wijziging van de Huisvestingsverordening wordt bekend gemaakt op overheid.nl om in werking te kunnen treden. Het college wordt verzocht om alle nodige communicatie in te zetten die nodig is om dit voorstel onder de aandacht te brengen bij de doelgroep.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Initiatiefvoorstel: Urgentie voor slachtoffers van het kinderopvangtoeslagschandaal

Ingediend door:

Nathalie Nede – ChristenUnie
Coen Verheij – PVV

RAADSVOORSTEL

Besluit van
Zaaknummer 4874789

Initiatiefvoorstel: Urgentie voor slachtoffers van het kinderopvangtoeslagschandaal

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;
gelezen het initiatiefvoorstel van 13 december 2025;

gelet op artikel 147 van de Gemeentewet en artikel 12 van de Huisvestingswet;

besluit:

I. De Huisvestingsverordening Arnhem 2024 als volgt te wijzigen:

A. Aan artikel 9, tweede lid, nieuw sublid e toe te voegen, dat luidt als volgt:
e. Slachtoffers van het kinderopvangtoeslagschandaal (inclusief slachtoffers van onterechte uithuisplaatsingen door jeugdzorg, als gevolg van het kinderopvangtoeslagschandaal), mits zij door dit schandaal aantoonbaar benadeeld zijn in hun woon- en leefsituatie, zoals langdurige noodgedwongen inwoning bij familie of het niet kunnen verkrijgen van een zelfstandige woning.

B. In artikel 9, leden 3 en 4 de verwijzing naar ‘artikel 9, tweede lid, onder b, c, en d’ te vervangen door ‘artikel 9, tweede lid, onder b, c, d en e’

C. Na artikel 10, vierde lid de volgende leden toe te voegen:
4a. Het college van burgemeester en wethouders kan een urgentieverklaring verstrekken aan slachtoffers van het kinderopvangtoeslagschandaal, indien zij daardoor structureel geen zelfstandige woonruimte kunnen verkrijgen. Ter onderbouwing dienen de volgende documenten worden getoond:
- een beschikking van de Belastingdienst waaruit blijkt dat de aanvrager gedupeerde is van het kinderopvangtoeslagschandaal;
- een bewijs van inschrijving bij Entree en een woonverleden van minimaal vijf jaren in Arnhem;
- een verklaring van de huidige woonsituatie (bijvoorbeeld een bewijs van inwoning bij familie of langdurige tijdelijke huisvesting);
- een schriftelijke verklaring dat de huidige woonsituatie het gevolg is van het kinderopvangtoeslagschandaal;
- een verklaring omtrent economische of sociale binding met Arnhem.

4b. Bij gebruikmaking van de bevoegdheid als bedoeld in artikel 10, lid 4a laat het college van burgemeester en wethouders de grenzen van zelfredzaamheid als bedoeld in artikel 1, tweede lid van het Besluit grenzen zelfredzaamheid noodurgentieverklaringen buiten beschouwing.

D. Aan artikel 10 een nieuw lid 7a toe te voegen: ‘De urgentieverklaring als bedoeld in lid 4a is geldig voor het verkrijgen van woonruimten in de gemeente Arnhem’;
E. In artikel 10, achtste en tiende lid de verwijzing ‘in de leden 2, 3 en 4’ te vervangen door ‘in de leden 2, 3, 4 en 4a’.

II. De toelichting van de Huisvestingsverordening wordt als volgt gewijzigd:
A. In de toelichting van artikel 9, 10 en 11 de tekst ‘Daarnaast handelt de regionale urgentiecommissie ook de aanvragen om een mantelzorgurgentie af.’ te vervangen door ‘Daarnaast handelt de regionale urgentiecommissie ook de aanvragen om een mantelzorgurgentie en urgentie voor slachtoffers van het kinderopvangtoeslagschandaal af.’
B. In de toelichting van artikel 9, 10 en 11 de tekst ‘Er zijn vier categorieën urgent woningzoekenden: herstructureringsurgenten, urgent woningzoekenden vanwege verblijf in een tijdelijke opvang in verband met problemen van relationele aard en/of geweld, mantelzorgurgenties en noodurgenties. Binnen deze vier categorieën gaan woningzoekenden met een herstructureringsurgentie voor op de andere woningzoekenden, om zo de noodzakelijke vernieuwing van de woningvoorraad te faciliteren door herhuisvesting van mensen die vanwege sloop of ingrijpende verbouwing hun huis uit moeten. Binnen de overige drie categorieën wordt de rangorde van de urgent woningzoekenden bepaald op de wijze zoals bepaald in artikel 9 lid 4.’ te vervangen door ‘Er zijn vijf categorieën urgent woningzoekenden: herstructureringsurgenten, urgent woningzoekenden vanwege verblijf in een tijdelijke opvang in verband met problemen van relationele aard en/of geweld, urgentie voor slachtoffers van het kinderopvangtoeslagschandaal, mantelzorgurgenties en noodurgenties. Binnen deze vijf categorieën gaan woningzoekenden met een herstructureringsurgentie voor op de andere woningzoekenden, om zo de noodzakelijke vernieuwing van de woningvoorraad te faciliteren door herhuisvesting van mensen die vanwege sloop of ingrijpende verbouwing hun huis uit moeten. Binnen de overige vier categorieën wordt de rangorde van de urgent woningzoekenden bepaald op de wijze zoals bepaald in artikel 9 lid 4.’

III. Het college opdracht te geven in voorbereiding op de volgende Huisvestigingsverordening in regionaal verband (Groene Metropoolregio) afspraken te maken over het toevoegen van een urgentiecategorie voor slachtoffers van het kinderopvangtoeslagschandaal die ook een binding met de regio hebben. Zodat de urgentie aangevraagd kan worden door alle slachtoffers met een verleden en binding met de hele Entree-regio.
IV. Het college opdracht te geven om vooruitlopend op het toevoegen van slachtoffers van het kinderopvangtoeslagschandaal als urgentiecategorie in de Huisvestingsverordening Arnhem 2024, met corporaties in gesprek te gaan over bemiddeling van deze doelgroep.
V. Dat dit besluit in werking treedt op de dag na bekendmaking.
VI. Dat dit besluit wordt aangehaald als “Verordening tot wijziging van de Huisvestingsverordening - Urgentie voor slachtoffers van het kinderopvangtoeslagschandaal”.

De griffier, De voorzitter,

GEMEENTE Arnhem